

Recommendation (No. 162) Concerning Older Workers

The General Conference of the International Labour Organisation.

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Sixty-sixth Session on 4 June 1980, and

Recalling that the Discrimination (Employment and Occupation) Convention and Recommendation, 1958, do not include age among the grounds for discrimination listed therein, but provide for possible additions to the list, and

Recalling the specific provisions relating to older workers in the Employment Policy Recommendation, 1964, and in the Human Resources Development Recommendation, 1975, and

Recalling the terms of existing instruments relating to the social security of older persons, in particular the Invalidity, Old-Age and Survivors' Benefits Convention and Recommendation, 1967, and

Recalling also the provisions of article 6, paragraph (3), of the Declaration on Equality of Opportunity and Treatment for Women Workers, adopted by the International Labour Conference at its Sixtieth Session in 1975, and

Considering it desirable to supplement the existing instruments with standards on equality of opportunity and treatment for older workers, on their protection in employment and on preparation for and access to retirement, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to older workers: work and retirement, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of a Recommendation,

adopts this twenty-third day of June of the year one thousand nine hundred and eighty the following Recommendation, which may be cited as the Older Workers Recommendation, 1980:

ILO:s rekommendation (nr 162) om äldre arbetstagare

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens,

som har sammankallats till Genève av styrelsen för internationella arbetsbyrå och samlats där den 4 juni 1980 till sitt sextiosjätte möte,

erinnrar om att 1958 års konvention och rekommendation angående diskriminering (anställning och yrkesutövning) inte innefattar ålder bland de där uppräknade grunderna för diskriminering men förutser möjligheten av tillägg till förteckningen över sådana grunder,

erinnrar om de speciella bestämmelser angående äldre arbetstagare som ingår i 1964 års rekommendation angående sysselsättningspolitik och i 1975 års rekommendation om utveckling av mänskliga resurser,

erinnrar om bestämmelserna i existerande instrument beträffande social trygghet för äldre personer, särskilt i 1967 års konvention och rekommendation om invaliditets-, ålders- och efterlevandeförmåner,

även erinnrar om bestämmelserna i artikel 6 mom. (3) i den deklaration om kvinnliga arbetstagares jämställdhet i fråga om möjligheter och behandling som antogs av internationella arbetskonferensen vid dess sextionde möte år 1975,

anser det önskvärt att komplettera de existerande instrumenten med normer beträffande lika möjligheter och behandling för äldre arbetstagare, deras trygghet i anställningen samt förberedelse för och inträde i pensionsåldern,

har beslutat anta vissa förslag om äldre arbetstagare: arbete och pensionering, en fråga som utgör den fjärde punkten på mötet dagordning,

har beslutat att dessa förslag skall ta formen av en rekommendation och

antar denna den tjugotredje dagen i juni månad år nittonhundraåttio följande rekommendation, som kan kallas 1980 års rekommendation om äldre arbetstagare:

I. General Provisions

1. (1) This Recommendation applies to all workers who are liable to encounter difficulties in employment and occupation because of advancement in age.

(2) In giving effect to this Recommendation, a more precise definition of the workers to whom it applies, with reference to specific age categories, may be adopted in each country, in a manner consistent with national laws, regulations and practice and appropriate under local conditions.

(3) The workers to whom this Recommendation applies are referred to herein as "older workers".

2. Employment problems of older workers should be dealt with in the context of an overall and well balanced strategy for full employment and, at the level of the undertaking, of an over-all and well balanced social policy, due attention being given to all population groups, thereby ensuring that employment problems are not shifted from one group to another.

II. Equality of Opportunity and Treatment

3. Each Member should, within the framework of a national policy to promote equality of opportunity and treatment for workers, whatever their age, and of laws and regulations and of practice on the subject, take measures for the prevention of discrimination in employment and occupation with regard to older workers.

4. Each Member should, by methods appropriate to national conditions and practice—

(a) make provision for the effective participation of employers' and workers' organisations in formulating the policy referred to in paragraph 3 of this Recommendation;

(b) make provision for the effective participation of employers' and workers' organisations in promoting the acceptance and observance of this policy;

(c) enact such legislation and/or promote such programmes as may be calculated to secure the acceptance and observance of the policy.

5. Older workers should, without discrimination by reason of their age, enjoy equality of opportunity and treatment with other workers as regards, in particular—

I. Allmänna bestämmelser

1. (1) Denna rekommendation gäller för alla arbetstagare som kan möta svårigheter i fråga om anställning och yrkesutövning på grund av åldrande.

(2) Vid tillämpningen av denna rekommendation kan i varje land närmare bestämmas för vilka arbetstagare den gäller, med hänsyn till bestämda åldersgrupper, på ett sätt som är förenligt med nationell lagstiftning och praxis och lämpligt med hänsyn till lokala förhållanden.

(3) De arbetstagare för vilka denna rekommendation gäller betecknas som "äldre arbetstagare".

2. Äldre arbetstagares sysselsättningsproblem bör behandlas inom ramen för en allsidig och väl balanserad strategi för full sysselsättning och på företagsnivå av en allsidig och väl balanserad socialpolitik under vederbörligt hänsynstagande till alla befolkningsgrupper varigenom det säkerställs att sysselsättningsproblemen inte övervältras från en grupp till en annan.

II. Lika möjligheter och behandling

3. Varje medlemsstat bör inom ramen för en nationell politik som syftar till att främja lika möjligheter och behandling för arbetstagare, oavsett deras ålder, samt inom ramen för hithörande lagstiftning och praxis vidta åtgärder för att hindra diskriminering i fråga om anställning och yrkesutövning då det gäller äldre arbetstagare.

4. Varje medlemsstat bör med metoder anpassade efter nationella förhållanden och praxis

a) vidta erforderliga åtgärder för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationernas effektiva medverkan vid utformningen av den politik som avses i punkt 3 ovan;

b) vidta erforderliga åtgärder för arbetsgivar- och arbetstagarorganisationernas effektiva medverkan till främjande av godtagande och genomförande av denna politik;

c) införa lagstiftning och/eller främja program som är ägnade att säkerställa godtagande och genomförande av denna politik.

5. Äldre arbetstagare bör utan diskriminering på grund av sin ålder åtnjuta jämlikhet med andra arbetstagare i fråga om möjligheter och behandling, särskilt då det gäller

(a) access to vocational guidance and placement services;

(b) access, taking account of their personal skills, experience and qualifications, to—

(i) employment of their choice in both the public and private sectors: Provided that in exceptional cases age limits may be set because of special requirements, conditions or rules of certain types of employment;

(ii) vocational training facilities, in particular further training and retraining;

(iii) paid educational leave, in particular for the purpose of training and trade union education;

(iv) promotion and eligibility for distribution of tasks;

(c) employment security, subject to national law and practice relating to termination of employment and subject to the results of the examination referred to in Paragraph 22 of this Recommendation;

(d) remuneration for work of equal value;

(e) social security measures and welfare benefits;

(f) conditions of work, including occupational safety and health measures;

(g) access to housing, social services and health institutions, in particular when this access is related to occupational activity or employment.

6. Each Member should examine relevant statutory provisions and administrative regulations and practices in order to adapt them to the policy referred to in Paragraph 3 of this Recommendation.

7. Each Member should, by methods appropriate to national conditions and practice—

(a) ensure as far as possible the observance of the policy referred to in Paragraph 3 of this Recommendation in all activities under the direction or control of a public authority;

(b) promote the observance of that policy in all other activities, in co-operation with employers' and workers' organisations and any other bodies concerned.

8. Older workers and trade union organisations as well as employers and their organisations should have access to bodies empowered to examine and investigate complaints

a) tillträde till yrkesvägledning och arbetsförmedling;

b) möjlighet — under hänsynstagande till deras personliga duglighet, erfarenhet och kvalifikationer —

(i) att själva välja anställning såväl inom den offentliga som inom den privata sektorn, dock att åldersgränser i undantagsfall får sättas på grund av speciella krav, villkor eller bestämmelser för vissa slag av anställning;

(ii) att få tillträde till yrkesutbildning, särskilt vidareutbildning och omskolning;

(iii) att få betald studieleddighet, särskilt för utbildning och facklig utbildning;

(iv) att få befördran och komma i fråga vid fördelning av uppgifter;

c) trygghet i anställningen, med förbehåll för nationell lagstiftning och praxis beträffande anställnings upphörande samt för resultaten av den prövning som avses i punkt 22 nedan;

d) lön för arbete av lika värde;

e) åtgärder för social trygghet och sociala förmåner;

f) arbetsvillkor, däri inbegripet åtgärder för arbetarskydd;

g) tillgång till bostad, samhällsservice och hälsovårdsinstitutioner, i synnerhet när sådan tillgång är knuten till yrkesverksamhet eller anställning.

6. Varje medlemsstat bör granska relevanta lagstadganden samt administrativa bestämmelser och praxis för att anpassa dem till den politik som avses i punkt 3 ovan.

7. Varje medlemsstat bör med metoder anpassade efter nationella förhållanden och praxis

a) i mån av möjlighet säkerställa tillämpningen av den politik som avses i punkt 3 ovan inom alla verksamhetsområden som står under ledning eller kontroll av en offentlig myndighet;

b) främja tillämpning av denna politik inom alla övriga verksamhetsområden i samverkan med arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och andra berörda organ.

8. Äldre arbetstagare och fackliga organisationer bör liksom arbetsgivare och deras organisationer ha tillträde till organ som har befogenhet att granska klagomål och utföra

regarding equality of opportunity and treatment, with a view to securing the correction of any practices regarded as in conflict with the policy.

9. All appropriate measures should be taken to ensure that guidance, training and placement services provide older workers with the facilities, advice and assistance they may need to enable them to take full advantage of equality of opportunity and treatment.

10. Application of the policy referred to in Paragraph 3 of this Recommendation should not adversely affect such special protection or assistance for older workers as is recognised to be necessary.

III. Protection

11. Within the framework of an national policy to improve working conditions and the working environment at all stages of working life, measures appropriate to national conditions and practice designed to enable older workers to continue in employment under satisfactory conditions should be devised, with the participation of the representative organisations of employers and workers.

12. (1) Studies should be undertaken, with the participation of employers' and workers' organisations, in order to identify the types of activity likely to hasten the ageing process or in which older workers encounter difficulties in adapting to the demands of their work, to determine the reasons, and to devise appropriate solutions.

(2) These studies may be part of a general system for evaluating jobs and corresponding skills.

(3) The results of the studies should be widely disseminated, in particular to employers' and workers' organisations and, as the case may be, through them to the older workers concerned.

13. Where the reasons for the difficulties in adaption encountered by older workers are mainly related to advancement in age, measures in respect of the type of activity in question should to the extent practicable be applied so as to—

(a) remedy those conditions of work and of the working environment that are likely to hasten the ageing process;

undersökningar rörande jämlikhet i fråga om möjligheter och behandling i syfte att rätta till varje praxis som befinnas stå i strid med politiken.

9. Alla lämpliga åtgärder bör vidtas för att säkerställa att institutioner för yrkesvägledning, utbildning och arbetsförmedling tillhandahåller äldre arbetstagare de anordningar, de råd och den hjälp som de kan behöva för att till fullo dra fördel av jämlikheten i fråga om möjligheter och behandling.

10. Tillämpningen av en politik som avses i punkt 3 ovan bör inte ha någon menlig inverkan på sådana speciella skydds- och hjälpåtgärder för äldre arbetstagare som bedöms som erforderliga.

III. Skydd

11. Inom ramen för en nationell politik för förbättring av arbetsvillkor och arbetsmiljö i alla skeden av det yrkesverksamma livet bör under medverkan av representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer utformas åtgärder, lämpliga med hänsyn till nationella förhållanden och nationell praxis, för att göra det möjligt för äldre arbetstagare att fortsätta att vara yrkesverksamma under tillfredsställande förhållanden.

12. 1) Undersökningar bör företas under medverkan av arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer för att utröna vilka slag av verksamhet som tenderar att påskynda åldrandet och inom vilka typer av verksamhet äldre arbetstagare möter svårigheter att anpassa sig till arbetets krav, för att fastställa orsakerna och för att utforma lämpliga lösningar.

2) Dessa undersökningar kan ingå i ett allmänt system för bedömning av arbetsuppgifter och däremot svarande kvalifikationer.

3) Resultaten av undersökningarna bör ges vid spridning, särskilt bland arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och i förekommande fall genom dem till berörda äldre arbetstagare.

13. När skälen till de anpassningssvårigheter som de äldre arbetstagarna möter främst står i samband med framskriden ålder, bör i mån av möjlighet åtgärder vidtas med avseende på ifrågavarande slag av verksamhet för att

a) ändra de förhållanden i arbetet och i arbetsmiljön som är ägnade att påskynda åldrandeprocessen;

(b) modify the forms of work organisation and working time which lead to stress or to an excessive pace of work in relation to the possibilities of the workes concerned, in particular by limiting overtime;

(c) adapt the job and its content to the worker by recourse to all available technical means and, in particular, to ergonomic principles, so as to preserve health, prevent accidents and maintain working capacity;

(d) provide for a more systematic supervision of the workers' state of health;

(e) provide for such supervision on the job as is appropriate for preserving the workers' safety and health.

14. Among the measures to give effect to paragraph 13, clause (b), of this Recommendation, the following might be taken at the level of the undertaking, after consulting the workers' representatives or with the participation of their representative organisations, or through collective bargaining, according to the practice prevailing in each country:

(a) reducing the normal daily and weekly hours of work of older workers employed on arduous, hazardous or unhealthy work;

(b) promoting the gradual reduction of hours of work, during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit, of all older workers who request such reduction;

(c) increasing annual holidays with pay on the basis of length of service or of age;

(d) enabling older workers to organise their work time and leisure to suit their convenience, particularly by facilitating their part-time employment and providing for flexible working hours;

(e) facilitating the assignment of older workers to jobs performed during normal day-time working hours after a certain number of years of assignment to continuous or semi-continuous shift work.

15. Every effort should be made to meet the difficulties encountered by older workers through guidance and training measures such as those provided for in Paragraph 50 of the Human Resources Development Recommendations, 1975.

16. (1) With the participation of the representative organisations of employers and

b) ändra de former av arbetsorganisation och arbetstid som leder till stress eller till en alltför högt uppdriven arbetstakt i förhållande till berörda arbetstagares möjligheter, särskilt genom begränsning av övertiden;

c) anpassa arbetet och dess innehåll till arbetstagaren med alla tekniska medel och i synnerhet genom att tillämpa ergonomiska principer i syfte att bevara hälsan, förebygga olycksfall och bevara arbetsförmågan;

d) åstadkomma en mera systematisk övervakning av arbetstagarnas hälsotillstånd;

e) åstadkomma en övervakning på arbetsplatsen som är ägnad att bevara arbetstagarnas säkerhet och hälsa.

14. Bland de åtgärder, som avses ge verkan åt punkt 13 b) ovan, kan följande åtgärder vidtas på företagsnivå efter samråd med arbetstagarnas representanter eller under medverkan av deras representativa organisationer eller genom kollektiva förhandlingar, beroende på vilken praxis som är gängse i varje land:

a) förkortning av den normala arbetstiden per dag eller vecka för äldre arbetstagare som sysselsätts i mödosamt, farligt eller ohälsosamt arbete;

b) främjande av en successiv förkortning av arbetstiden för alla äldre arbetstagare som begär det under en föreskriven period före den tidpunkt då de uppnår den ålder som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmåner;

c) förlängning av den betalda semestern på gundval av anställningstid eller ålder;

d) möjliggörande för äldre arbetstagare att organisera sin arbetstid och sin fritid så att det passar dem, i synnerhet genom att underlätta för dem att arbeta på deltid och genom införande av flexibel arbetstid;

e) underlättande av äldre arbetstagares placering i arbeten som utförs på normal dagtid efter ett visst antal års tjänstgöring med kontinuerligt eller halvkontinuerligt skiftarbete.

15. Alla anställningar bör göras för att hjälpa de svårigheter, som äldre arbetstagare möter, genom yrkesväglednings- och utbildningsåtgärder av det slag som föreskrivs i punkt 50 i 1975 års rekommendation om utveckling av mänskliga resurser.

16. 1) Under medverkan av representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer

workers, measures should be taken with a view to applying to older workers, wherever possible, systems of remuneration adapted to their needs.

(2) These measures might include—

(a) use of systems of remuneration that take account not only of speed of performance but also of know-how and experience;

(b) the transfer of older workers from work paid by results to work paid by time.

17. Measures might also be taken to make available to older workers if they so desire other employment opportunities in their own or in another occupation in which they can make use of their talents and experience, as far as possible without loss of earnings.

18. In cases of reduction of the workforce, particularly in declining industries, special efforts should be made to take account of the specific needs of older workers, for instance by facilitating retraining for other industries, by providing assistance in securing new employment or by providing adequate income protection or adequate financial compensation.

19. Special efforts should be made to facilitate the entry or re-entry into employment of older persons seeking work after having been out of employment due to their family responsibilities.

IV. Preparation for and Access to Retirement

20. For the purposes of this Part of this Recommendation—

(a) the term "prescribed" means determined by or in virtue of one of the means of action referred to in Paragraph 31 of this Recommendation;

(b) the term "old-age benefit" means a benefit provided in the case of survival beyond a prescribed age;

(c) the term "retirement benefit" means old-age benefit the award of which is subject to the cessation of any gainful activity;

(d) the expression "age normally qualifying workers for an old-age benefit" means the prescribed age for award of old-age benefit with reference to which such an award can be either advanced or postponed;

(e) the term "long-service benefit" means a benefit the grant of which depends only upon the completion of a long qualifying period, irrespective of age;

bör åtgärder vidtas för att i samtliga fall, då det är möjligt, för äldre arbetstagare tillämpa avlöningssystem som är anpassade efter deras behov.

2) Dessa åtgärder kan innefatta:

a) avlöningssystem som tar hänsyn inte bara till arbetstempot utan också till fack-kunskaper och erfarenhet;

b) överförande av äldre arbetstagare från ackordsarbete till tidlönsarbete.

17. Åtgärder kan också vidtas för att erbjuda äldre arbetstagare om de så önskar andra anställningsmöjligheter i deras eget eller i ett annat yrke, där de kan göra bruk av sin förmåga och sin erfarenhet, så vitt möjligt utan att inkomsten minskas.

18. I händelse av minskning av arbetsstyrkan, särskilt i tillbakagående branscher, bör särskilda ansträngningar göras att ta hänsyn till de äldre arbetstagarnas särskilda behov, exempelvis genom att underlätta omskolning för andra branscher, genom att bistå vid anskaffning av ny anställning eller genom att garantera ett tillräckligt inkomstskydd eller tillräcklig ekonomisk ersättning.

19. Särskilda ansträngningar bör göras för att underlätta inträde eller återinträde i yrkesverksamhet för äldre personer som söker arbete efter att på grund av familjeansvar ha varit utan anställning.

IV. Förberedelse för och inträde i pensions-åldern

20. I denna del av denna rekommendation

a) avser uttrycket "föreskriven" fastställt genom eller med stöd av de åtgärder som avses i punkt 31 nedan;

b) avser uttrycket "åldersförmån" en förmån som utgår vid överskridande av en föreskriven åldersgräns;

c) avser uttrycket "pension" åldersförmåner som utgår under förutsättning att all förvärvsverksamhet upphört;

d) avser uttrycket "ålder som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmån" den föreskrivna ålder, i förhållande till vilken beviljandet av åldersförmån kan tidigareläggas eller uppskjutas;

e) avser "tjänstetidsförmåner" (long-service benefit) förmåner vilkas beviljande enbart är beroende av en lång kvalifikationsperiod, oavsett ålder;

(f) the term "qualifying period" means a period of contribution, or a period of employment, or a period of residence, or any combination thereof, as may be prescribed.

21. Wherever possible, measures should be taken with a view to—

(a) ensuring that, in a framework allowing for a gradual transition from working life to freedom of activity, retirement is voluntary;

(b) making the age qualifying for an old-age pension flexible.

22. Legislative and other provisions making mandatory the termination of employment at a specified age should be examined in the light of the preceding Paragraph and Paragraph 3 of this Recommendation.

23. (1) Subject to its policy regarding special benefits, each Member should endeavour to ensure that older workers whose hours of work are gradually reduced and reach a prescribed level, or who start to work on a part-time basis, receive, during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit, a special benefit in partial or full compensation for the reduction in their remuneration.

(2) The amount and conditions of the special benefit referred to in subparagraph (1) of this Paragraph should be prescribed; where appropriate, the special benefit should be treated as earnings for the purpose of calculating old-age benefit and the period during which it is paid should be taken into account in such calculation.

24. (1) Older workers who are unemployed during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit should, where an unemployment benefit scheme exists, continue until such date to receive unemployment benefit or adequate income maintenance.

(2) Alternatively, older workers who have been unemployed for at least one year should be eligible for an early retirement benefit during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit: the grant of early retirement benefit should not be made dependent upon a qualifying period longer

f) avser uttrycket "kvalifikationsperiod" en period av fullgjorda avgiftsbetalningar eller av arbetsanställning eller en bosättningsperiod eller dylika perioder i förening, allt efter vad härom må föreskrivas.

21. I mån av möjlighet bör åtgärder vidtas för att

a) säkerställa att övergången till pension sker frivilligt inom ramen för ett system som möjliggör en successiv övergång från yrkesverksamhet till fri aktivitet;

b) göra den ålder som kvalificerar för ålderspension flexibel.

22. Lagstadganden och andra bestämmelser som fastställer en obligatorisk ålder för upphörande av anställning bör prövas i förhållande till föregående punkt och punkten 3 ovan.

23. 1) Med hänsyn till sin politik avseende särskilda förmåner bör varje medlemsstat sträva att säkerställa, att äldre arbetstagare, vilkas arbetstid successivt reduceras och når en föreskriven nivå eller som börjar arbeta på deltid, under en föreskriven period före den tidpunkt då de uppnår den ålder, som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmåner, får särskilda förmåner såsom partiell eller full kompensation för minskningen av deras arbetsinkomst.

2) Storleken av och villkoren för de särskilda förmåner som avses i 1) ovan bör föreskrivas; där så är lämpligt bör de särskilda förmånerna behandlas som arbetsinkomster vid beräkningen av åldersförmåner, och den period under vilken de utgår bör beaktas vid denna beräkning.

24. 1) Äldre arbetstagare som är arbetslösa under en föreskriven period före den tidpunkt då de uppnår den ålder, som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmåner, bör där ett system för arbetslöshetsförmåner existerar intill denna tidpunkt fortsätta att uppbära arbetslöshetsförmåner eller tillräckligt inkomstskydd.

2) Alternativt bör äldre arbetstagare, som har varit arbetslösa minst ett år, ha möjlighet att erhålla förtidspension under en föreskriven period före den tidpunkt då de uppnår den ålder, som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmåner; beviljandet av förtidspension bör inte göras beroende av en kvalifikationsperiod som är längre än den

than that required at the age normally qualifying workers for an old-age benefit and its amount, corresponding to that of the benefit the worker concerned would have received at that age, should not be reduced to offset the probable longer duration of payment, but, for the purpose of calculating this amount, the period separating the actual age from the age normally qualifying workers for an old-age benefit need not be included in the qualifying period.

25. (1) Older workers who—

(a) have been engaged in occupations that are deemed arduous or unhealthy, for the purpose of old-age benefit, by national laws or regulations or national practice, or

(b) are recognised as being unfit for work to a degree prescribed,

should be eligible, during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit, for an early retirement benefit the grant of which may be made dependent upon a prescribed qualifying period; the amount of the benefit, corresponding to that of the benefit the worker concerned would have received at the age normally qualifying workers to an old-age benefit, should not be reduced to offset the probable longer duration of payment, but, for the purpose of calculating this amount, the period separating the actual age from the age normally qualifying workers for an old-age benefit need not be included in the qualifying period.

(2) The provision of subparagraph (1) of this Paragraph do not apply to—

(a) persons in receipt of an invalidity or other pension on grounds of incapacity for work corresponding to a degree of invalidity or incapacity at least equal to that required to qualify for an early retirement benefit;

(b) persons for whom adequate provisions is made through occupational pension schemes or other social security benefits.

26. Older workers to whom Paragraphs 24 and 25 do not apply should be eligible for an early old-age benefit during a prescribed period prior to the date on which they reach the age normally qualifying workers for an old-age benefit, subject to such reductions as may be made in the amount of any periodical old-age benefit they would have received at

som krävs vid den ålder, som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmåner, och dess belopp, motsvarande det förmånsbelopp som arbetstagaren skulle ha fått vid den åldern, bör inte vara reducerat för att kompensera för den troliga längre betalningstiden, men för beräkning av beloppet behöver den tid som skiljer den faktiska förmånsåldern från den ålder som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmåner inte räknas in i kvalifikationstiden.

25. Äldre arbetstagare som

a) har varit sysselsatta i arbeten som då det gäller åldersförmåner enligt nationell lagstiftning eller praxis bedöms som mödosamma eller ohälsosamma, eller

b) har bedömts som oförmögna till arbete i föreskriven grad,

bör ha möjlighet att under en föreskriven period före den tidpunkt då de uppnår den ålder, som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmåner erhålla förtidspension vars beviljande må göras beroende av en föreskriven kvalifikationstid; förmånsbeloppet, motsvarande det förmånsbelopp som arbetstagaren skulle ha fått vid den ålder som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmåner, bör inte vara reducerat för att kompensera för den troliga längre utbetalningstiden, men för beräkning av beloppet behöver den tid som skiljer den faktiska förmånsåldern från den ålder som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmåner inte räknas in i kvalifikationstiden.

2) Bestämmelserna i 1) ovan gäller inte för

a) personer som erhåller invalidpension eller annan pension på grund av nedsatt arbetsförmåga som motsvarar en grad av invaliditet eller nedsatt arbetsförmåga som är minst lika hög som den som erfordras för erhållande av förtidspension;

b) personer som är tillräckligt skyddade genom yrkespensionsförsäkringar eller genom andra sociala trygghetsförmåner.

26. Äldre arbetstagare för vilka punkterna 24 och 25 inte gäller bör ha möjlighet att erhålla åldersförmåner i förtid under en föreskriven period före den tidpunkt då de uppnår den ålder, som normalt kvalificerar arbetstagare för åldersförmåner, med förbehåll för sådana begränsningar som kan göras i storleken av förekommande periodiska ål-

that age.

27. Under schemes in which the grant of an old-age benefit depends on the payment of contributions or on a period of occupational activity, older workers who have completed a prescribed qualifying period should be entitled to receive a long-service benefit.

28. The provisions of Paragraphs 26 and 27 of this Recommendation need not be applied by schemes in which workers can qualify for an old-age benefit at the age of sixty-five or earlier.

29. Older workers who are fit for work should be able to defer their claim to an old-age benefit beyond the age normally qualifying workers for such a benefit, for example either for the purpose of satisfying all qualifying conditions for benefit or with a view to receiving benefit at a higher rate taking account of the later age at which the benefit is taken and, as the case may be, of the additional work or contributions.

30. (1) Retirement preparation programmes should be implemented during the years preceding the end of working life with the participation of representative organisations of employers and workers and other bodies concerned. In this connection, account should be taken of the Paid Educational Leave Convention, 1974.

(2) Such programmes should, in particular, enable the persons concerned to make plans for their retirement and to adapt to the new situation by providing them with information on—

(a) income and, in particular, the old-age benefit they can expect to receive, their tax status as pensioners, and the related advantages available to them such as medical care, social services and any reduction in the cost of certain public services;

(b) the opportunities and conditions for continuing an occupational activity, particularly on a part-time basis, and on the possibility of establishing themselves as self-employed;

(c) the ageing process and measures to attenuate it such as medical examinations, physical exercise and appropriate diet;

(d) how to use leisure time;

(e) the availability of facilities for the education of adults, whether for coping with the

dersförmåner som de skulle ha erhållit vid denna ålder.

27. I system, där beviljandet av åldersförmåner är beroende av fullgjorda avgiftsbetalningar eller av en period av arbetsanställning, bör äldre arbetstagare, som har fullgjort en föreskriven kvalifikationsperiod, ha rätt att erhålla tjänstetidsförmåner.

28. Bestämmelserna i punkterna 26 och 27 ovan behöver inte tillämpas i system där arbetstagarna kan bli kvalificerade för åldersförmåner vid 65 års ålder eller tidigare.

29. Äldre arbetstagare som är arbetsdugliga bör kunna uppskjuta sina anspråk på åldersförmåner utöver den ålder, som normalt kvalificerar arbetstagare för sådana förmåner, i syfte exempelvis att uppfylla alla kvalifikationsvillkor för förmåner eller att förbättra sina förmåner med hänsyn till den högre ålder då förmånerna tas ut och i förekommande fall det ytterligare arbete som utförts eller de ytterligare avgifter som erlagts.

30. 1) Program för förberedelse inför pensionsåldern bör genomföras under de år som föregår slutet av det yrkesverksamma livet under medverkan av representativa arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer och andra berörda organ. I detta sammanhang bör hänsyn tas till 1974 års konvention om betald studieledighet.

2) Sådana program bör i synnerhet möjliggöra för berörda personer att planera för sin pensionering och anpassa sig till den nya situationen genom att tillhandahålla dem information om

a) de inkomster och särskilt de åldersförmåner som de kan vänta sig att få, beskattningen av pensionärer och de anslutande förmåner som de har tillgång till, såsom sjukvård, social service och nedsättning av taxorna för vissa offentliga tjänster;

b) möjligheter och förutsättningar för att fortsätta med yrkesverksamhet, särskilt på deltidsbasis, och om möjligheten att etablera sig som egen företagare;

c) åldrandeprocessen och åtgärder för att mildra den, såsom läkarundersökningar, fysisk träning och lämplig diet;

d) användande av fritiden;

e) tillgången på studiemöjligheter för vuxna, oavsett om de syftar till att svara mot

particular problems of retirement or for maintaining or developing interests and skills.

V. Implementation

31. Effect may be given to this Recommendation, by stages as necessary, through laws or regulations or collective agreements or in any other manner consistent with national practice and taking account of national economic and social conditions.

32. Appropriate measures should be taken with a view to informing the public and, more particularly, those responsible for guidance, training, placement and the social services concerned, as well as employers, workers and their respective organisations, of the problems which older workers may encounter in respect, in particular, of the matters dealt with in Paragraph 5 of this Recommendation and of the desirability of helping them to overcome such problems.

33. Measures should be taken to ensure that older workers are fully informed of their rights and opportunities and encouraged to avail themselves of them.

de särskilda problem som pensioneringen innebär eller till att vidmakthålla eller utveckla intressen och färdigheter.

V. Tillämpning

31. Denna rekommendation kan ges verkan, om så erfordras stegvis, genom lagstiftning eller kollektivavtal eller på annat sätt som är förenligt med nationell praxis och tar hänsyn till nationella ekonomiska och sociala förhållanden.

32. Lämpliga åtgärder bör vidtas för att informera allmänheten – och särskilt den personal som ansvarar för yrkesvägledning, utbildning, arbetsförmedling och andra berörda samhällsliga tjänster, liksom även arbetsgivare, arbetstagare och deras respektive organisationer – om de problem som äldre arbetstagare kan möta, speciellt när det gäller de frågor som avses i punkt 5 ovan och om önskvärdheten av att hjälpa dem att lösa sådana problem.

33. Åtgärder bör vidtas för att säkerställa att äldre arbetstagare blir fullt informerade om sina rättigheter och möjligheter och för att uppmuntra dem att utnyttja dessa.